

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(protecția prin măsuri non-penale a monedei împotriva falsificării și a altor activități neconforme)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative – (în continuare – proiect de lege), a fost elaborat de Banca Națională a Moldovei (în continuare – BNM), iar conform prevederilor pct.45 din Regulamentul Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 și pct. 6 subpct. 9) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 696/2017, este promovat de către Ministerul Finanțelor.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ Odată cu semnarea, la 27 iunie 2014, la Bruxelles, a Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, și ulterior obținerii statutului de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană (în continuare - UE) în iunie 2022, Republica Moldova a demarat procesul de pregătire pentru aderare. În contextul angajamentelor asumate pentru alinierea la standardele Uniunii Europene în ceea ce privește capitolul 32 „Controlul financiar”, din acquis-ul UE, protecția monedei euro împotriva falsificării reprezintă o prioritate esențială. Moneda euro reprezintă nu doar un simbol tangibil al identității europene și moneda oficială în majoritatea statelor membre, dar este și a doua cea mai tranzacționată monedă din lume, având un rol important în politica economică globală și în sistemul financiar internațional. În acest context, pentru a menține încrederea publicului și a mediului de afaceri în autenticitatea și calitatea monedei euro, UE are un interes major în asigurarea faptului că viitoarele state membre adoptă un nivel adecvat de protecție împotriva falsificării. Aceasta este determinată de implicațiile economice și sociale ale fenomenului de falsificare, care pot genera pierderi semnificative pentru economiile statelor membre și pot afecta integritatea pieței financiare europene. Totodată, falsificarea monedei euro afectează în mod direct încrederea publicului în sistemul monetar și poate avea consecințe negative asupra stabilității economice și securității financiare. Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 307/2024 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția Internațională privind Stoparea Falsificării de Monedă, semnată la Geneva la 20 aprilie 1929, Republica Moldova și-a asumat angajamente privind protecția împotriva falsificării tuturor valurilor care circulă pe teritoriul unui stat semnatar. În temeiul art. 12 al Convenției, intervine obligația înființării și funcționării la nivel național a unui Oficiu Național Central (în cadrul Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne) pentru combaterea falsificării monedei, responsabil de asigurarea cooperării și schimbului de informații cu Centrele naționale de analiză a bancnotelor și monedelor (ce urmează a fi create în cadrul BNM în conformitate cu normele UE), subdiviziunile Inspectoratului General al Poliției, precum și cu oficiile naționale centrale din alte țări, Europol și Interpol etc. Acest mecanism asigură centralizarea la nivel național a informațiilor relevante, în scopul facilitării coordonării activităților de prevenire și al eficientizării investigațiilor penale privind cazurile de falsificare a însemnelor monetare depistate pe teritoriul Republicii Moldova. În partea ce ține de protecția monedei euro sunt relevante și obligațiile de transpunere a normelor UE aferente protecției monedei euro și de cooperare în prevenirea și combaterea falsificării.

În acest sens, prezentul proiect de act legislativ este elaborat și promovat în vederea implementării *acțiunii nr. 4* din Capitolul 32 „Control financiar”, Anexa A la Clusterul 1 „Valori fundamentale” din *Programul Național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025 (în continuare - PNA).

Proiectul are drept scop instituirea **cadrului normativ primar** necesar pentru crearea măsurilor de implementare a actelor Uniunii Europene privind protecția monedei euro împotriva falsificării și reproducerilor ilegale, precum și pentru asigurarea ulterioară a **elaborării cadrului normativ secundar**, în vederea armonizării, coerenței și eficienței acestor măsuri, în conformitate cu standardele și reglementările UE.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În prezent, cadrul normativ național relevant protecției monedei împotriva falsificării se referă la mai multe acte normative, spre exemplu: *Legea nr. 1232/1992 cu privire la bani*, *Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară*, *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, *Codul penal nr. 985/2002*, *Codul de procedură penală nr. 122/2003*, *Codul contravențional nr. 218/2008*, *Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar*, *Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului*, *Regulamentul cu privire la operațiunile cu numerar în băncile din Republica Moldova*, aprobat prin Hotărârea Comitetului Executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 78/2018 etc.

De asemenea, Republica Moldova este parte a unor acorduri de cooperare semnate cu Eurojust, Europol și Interpol, care facilitează schimbul de informații și cooperarea în domeniul aplicării legii și al urmăririi penale, inclusiv în cazurile ce vizează falsificarea banilor.

În contextul art. 130 din Constituția Republicii Moldova, art. 5 alin. (1) lit. g), 57-64 din *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei* și art. 2 al Legii cu privire la bani nr. 1232/1992, BNM este unica autoritate din Republica Moldova care:

- asigură emisiunea monedei naționale, sub formă de bancnote și monede metalice, ca mijloc de plată pe teritoriul Republicii Moldova;
- stabilește valoarea nominală, dimensiunile, greutatea, designul și alte caracteristici tehnice ale bancnotelor și monedelor;
- pune în circulație moneda națională, prin intermediul băncilor licențiate.

În calitate de emitent unic al monedei naționale, BNM urmărește menținerea unui nivel corespunzător al calității numerarului în circulație, un rol esențial revenind protejării integrității acestuia ca mijloc de plată, inclusiv prin depistarea promptă și eficientă a bancnotelor și monedelor falsificate și transmiterea acestora către autoritățile competente.

Cadrul normativ național în domeniul combaterii fenomenului de falsificare a monedei, prevede următoarele:

- potrivit art. 236 Cod penal, producerea sau punerea în circulație a bancnotelor și monedelor false reprezintă o infracțiune economică pasibilă de răspundere penală, iar conform art. 252-253 și 266 Cod de procedură penală, urmărirea penală în cazul acestor infracțiuni se află în responsabilitatea Inspectoratului General al Poliției (IGP) al Ministerului Afacerilor Interne (MAI);

- BNM, băncile licențiate și unitățile de schimb valutar au obligația, în cadrul operațiunilor cu numerar, să verifice autenticitatea și calitatea bancnotelor și monedelor, să retragă din circulație falsurile suspecte și să le predea IGP, în conformitate cu legislația în vigoare;

- bancnotele și monedele care prezintă suspiciuni de falsificare sunt ridicate de la locul depistării lor (în majoritatea cazurilor – de la bancă/BNM) de către ofițerul de urmărire penală responsabil din cadrul IGP și transmise în conformitate cu *Legea nr. 68/2016 cu privire la*

expertiza judiciară și statutul expertului judiciar – drept corpuri delictive, spre efectuarea expertizei corespunzătoare de către Centrul tehnico-criminalistic și expertize judiciare (CTCEJ) din cadrul IGP al MAI.

În Republica Moldova nu există o structură specializată la nivel național, care ar fi responsabilă în mod special de analiza tehnică a bancnotelor și monedelor suspectate a fi false în vederea stabilirii autenticității și ar permite o monitorizare centralizată a gradului de risc, o intervenție rapidă și alte acțiuni de cooperare pentru a combate ferm acest fenomen. În prezent, autenticitatea bancnotelor și monedelor este stabilită în cadrul expertizei judiciare efectuate de CTCEJ din cadrul IGP al MAI, în calitate de corpuri delictive, în virtutea competențelor în domeniul expertizei tehnice a documentelor, printre care, se regăsesc și actele de identitate, titlurile de valoare, legitimațiile etc.

Potrivit art. 61 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548/1995, BNM este obligată să asigure schimbul monedei naționale uzate sau necorespunzătoare circulației și să o înlocuiască cu alte bancnote/monede metalice. Totuși, o anumită discrepanță apare între obligația BNM de a efectua schimbul monedei necorespunzătoare și lipsa unui cadru clarificat privind competențele sale în domeniul expertizării/examinării bancnotelor și monedelor recepționate în vederea stabilirii autenticității, în special în cazuri specifice, cum ar fi primirea de bancnote deteriorate sau arse. Această situație evidențiază necesitatea ajustării cadrului normativ, prin clarificarea și delimitarea competențelor Băncii Naționale în acest domeniu, în scopul asigurării unui mecanism mai coerent și mai eficient de verificare și protecție a integrității monedei naționale, inclusiv în calitatea sa de emitent și de autoritate responsabilă de implementarea elementelor de siguranță ale bancnotelor și monedelor.

În perspectiva procesului de aderare la UE, Republica Moldova urmează să asigure procesul de armonizare a legislației naționale cu acquis-ul UE în domeniul protecției monedei euro împotriva falsificării. Acest demers vizează instituirea unui cadru normativ coerent și aliniat standardelor europene, destinat prevenirii și combaterii falsificării și reproducerii ilegale a monedei, care să prevadă:

- includerea unor norme materiale în legislația națională care să permită reglementarea domeniului protecției și a valutei străine, inclusiv a monedei euro, având în vedere că moneda națională este leul moldovenesc, iar BNM deține, în prezent, atribuții exclusive privind moneda națională;
- consolidarea unui sistem eficient de identificare și sancționare a infracțiunilor de falsificare a bancnotelor și monedelor metalice;
- consolidarea procedurilor pentru colectarea, stocarea și schimbul centralizat de date tehnice și statistice privind falsificarea euro și pentru transmiterea bancnotelor/monedelor euro suspecte pentru analiză și examinare tehnică;
- cooperarea extinsă și schimbul de date tehnice și operaționale cu autoritățile naționale și cele europene;
- desemnarea și crearea centrelor naționale de analiză a bancnotelor și monedelor, inclusiv a Centrului de monitorizare a falsurilor;
- stabilirea unor proceduri mai avansate de verificare a autenticității și calității bancnotelor și monedelor euro;
- adoptarea regulilor de reproducere a imaginii bancnotelor/monedelor și de protejare a drepturilor de autor pentru grafica bancnotelor și monedelor euro etc.

[Raportul de țară, elaborat de Comisia UE pe anul 2025 privind Republica Moldova](#), conține mențiuni potrivit cărora legislația Moldovei este parțial aliniată la legislația UE în ceea ce privește definirea bancnotelor și monedelor falsificate, precum și procedurile de colectare, păstrare și retragere din circulație a monedei falsificate. La nivel național nu există o abordare distinctă pentru moneda euro în comparație cu alte valute străine în ceea ce privește verificarea autenticității, analiza tehnică, procedura și răspunderea penală etc.

În procesul de elaborare a proiectului de lege a fost studiată practica statelor candidate, cât și a statelor membre ale UE (România, Ungaria, Cehia, Croația, Muntenegru, Albania, Letonia, Macedonia etc.) privind cadrul normativ aferent protecției monedei euro împotriva falsificării

(măsurii non-penale), fiind reținut că legislația acestora (atât primară cât și secundară) a fost modernizată și armonizată la noul sistem de protecție a monedei euro, conform acquis-ului UE. Mai mult, cadrul normativ al acestor state include în prezent entități specializate care sunt responsabile pentru analiza/expertiza/examinarea tehnică a bancnotelor și monedelor suspectate a fi false, cooperarea și asistența reciprocă în acest domeniu. Respectiv, majoritatea băncilor centrale au fost mandatate să gestioneze total sau parțial atribuția de analiză/expertiză/examinare tehnică a bancnotelor/monedelor suspecte a fi false în vederea stabilirii autenticității acestora, reieșind din responsabilitatea lor pentru integritatea monedei naționale în calitate de emitent al acesteia.

Cu titlu informativ se precizează că, în perioada 2019-2025, BNM a beneficiat de trei misiuni de asistență tehnică externă aferente operațiunilor cu numerar și protecția monedei împotriva falsificării, din partea Băncii Naționale a Letonei, Băncii Naționale a Croației, precum și Băncii Naționale a României. Potrivit recomandărilor recepționate din parte experților de asistență tehnică, pentru transpunerea acquis-ului UE se impune modificări a cadrului normativ național care să clarifice mandatul BNM, atribuțiile, cooperarea/comunicarea cu alte organe naționale/europene aferent protecției monedei împotriva falsificării, stabilirea procedurilor și condițiilor de creare și operare a centrelor specializate, colectare, centralizare, schimb de informații relevante și a drepturilor și obligațiilor autorităților competente, precum și redefinirea obligațiilor băncilor și ale altor entități cheie care operează cu numerar, privind verificarea, retragerea din circulație și transmiterea spre expertiză/examinare tehnică a bancnotelor și monedelor falsificate, inclusiv a celor în valută străină etc.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege prevede instituirea cadrului juridic primar pentru:

- stabilirea mandatului Băncii Naționale a Moldovei în domeniul protecției monedei împotriva falsificării și desemnarea acesteia drept autoritate competentă pentru examinarea tehnică a bancnotelor și monedelor metalice;
- instituirea obligațiilor băncilor, altor prestatori de servicii de plată și entităților care desfășoară activitate de schimb valutar privind verificarea autenticității, retragerea din circulație a numerarului suspect a fi fals și transmiterea acestuia pentru analiză și examinare tehnică;
- stabilirea regulilor de reproducere inclusiv de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală al BNM ca organ emitent asupra designului grafic al monedei naționale; controlul activității de procesare a numerarului; cooperarea și comunicarea cu instituțiile responsabile naționale și ale UE (Banca Centrală Europeană, Comisia Europeană) etc;
- consolidarea cadrului juridic de cooperare dintre BNM și instituțiile naționale și europene responsabile de protecția euro împotriva falsificării;
- introducerea unui cadru privind recircularea bancnotelor și monedelor naționale, în vederea pregătirii capacităților administrative și operaționale necesare gestionării numerarului, în conformitate cu principiile aplicabile recirculării monedei euro;
- instituirea obligației oricărei persoane care intră în posesia unei bancnote/monede suspecte a fi false de a notifica autoritățile competente și de a o transmite pentru examinare tehnică.

Mai mult, prin proiectul de lege se vor concretiza aspectele/direcțiile de bază care urmează a fi reglementate suplimentar prin acte subordonate legii (acte normative BNM), care vor avea ca scop transpunerea actelor UE indicate în prezenta notă.

Aspectele sus-menționate implică necesitatea modificării următoarelor legi de profil:

- a) Legea nr. 1232/1992 cu privire la bani;
- b) Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei;
- c) Codul vamal nr. 95/2021;
- d) Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008;

- e) Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122/2003;
- f) Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară;
- g) Legea Nr. 86/2011 cu privire la simbolurile publice;
- h) Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat.

Principalele modificări aduse la:

1) Codul vamal nr. 95/2021, Legea cu privire la secretul de stat nr. 245/2008, Legea nr. 1232/1992 cu privire la bani etc., prin ajustarea termenilor „semne bănești”, „emisie”

2) Legea nr. 1232/1992 cu privire la bani, care presupune:

- ✓ reafirmarea obligației tuturor persoanelor de a accepta fără restricții bancnotele și monedele metalice ale Republicii Moldova aflate în circulație, ca mijloc legal de plată, inclusiv a sancțiunilor aplicabile pentru nerespectare; clarificarea situațiilor în care acceptarea numerarului poate fi refuzată în mod justificat;
- ✓ precizarea competenței exclusive BNM de a retrage, distruge și înlocui bancnotele și monedele metalice uzate sau necorespunzătoare circulației, în condițiile stabilite prin reglementările proprii ale BNM;
- ✓ consolidarea condițiilor privind răspunderea pentru falsificarea bancnotelor și monedelor metalice, inclusiv a celor în valută străină și pentru reproducerea și activitățile neconforme etc. interdicția de acceptare a bancnotelor și monedelor suspectate a fi false și obligația de reținere și transmitere pentru examinare către autoritatea națională competentă;
- ✓ concretizarea condițiilor în care bancnotele și monedele jubiliare și comemorative (emise ca mijloc legal de plată și în scop numismatic) pot fi acceptate spre plată sau schimb, ținând cont de reglementările Uniunii Europene inclusiv bunele practici ale statelor membre în domeniu. Or, potrivit Regulamentului (UE) nr. 651/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind emiterea de monede euro, se reține că:

- conform considerentului nr. 5, statele membre a căror monedă este euro ar trebui să poată emite monede de colecție euro, care nu sunt destinate circulației și care ar trebui să poată fi distinse cu ușurință de monedele de circulație. Monedele de colecție euro ar trebui să aibă statut de mijloc legal de plată numai în statul membru emitent și nu ar trebui emise în vederea intrării lor în circulație;
- conform art. 1, monede de colecție înseamnă monede euro destinate colecționării, care nu sunt emise în vederea intrării lor în circulație;
- potrivit art. 5 alin. (5), statele membre iau toate măsurile adecvate pentru a descuraja utilizarea monedelor de colecție ca mijloc de plată.

În acest sens, norma propusă are scopul de a evidenția scopul numismatic al bancnotelor și monedelor jubiliare și comemorative, inclusiv de a evita aspectele problematice care apar în procesul de plată sau schimb a acestui tip de bancnote/monede etc.

3) Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei:

- ✓ consolidarea rolului BNM privind protecția bancnotelor și monedelor metalice împotriva falsificării; stabilirea competențelor BNM asupra bancnotelor și monedelor metalice în valută străină;
- ✓ reglementarea drepturilor de proprietate intelectuală ale BNM asupra designului grafic și caracteristicilor tehnice ale bancnotelor și monedelor metalice emise;
- ✓ consolidarea regimului juridic al reproducerii bancnotelor și monedelor naționale, prin interzicerea reproducerii necorespunzătoare color fără acordul scris prealabil al BNM, cu stabilirea răspunderii contravenționale;
- ✓ completarea expresă a competenței curente BNM de a emite reglementări nu doar privind punerea și retragerea din circulație, ci și schimbul bancnotelor și monedelor metalice;

- ✓ introducerea unor principii privind asigurarea autenticității și calității numerarului procesat și destinat circulației;
 - ✓ introducerea unor norme specifice pentru protecția bancnotelor și monedelor metalice împotriva falsificării și altor fapte ilegale, în special prin atribuirea unor responsabilități clare băncii centrale, incluzând dreptul de a emite reglementări pentru monedele și bancnotele în valută străină; clarificarea procedurii de gestionare a cazurilor de depistare a falsurilor de bancnote și monede; precum și crearea cadrului legal necesar pentru schimbul internațional de informații și probe, inclusiv pentru transmiterea către autoritățile emitente străine a bancnotelor și monedelor suspectate a fi false etc.;
 - ✓ includerea normelor de sancționare a cazurilor de nerespectare, de către subiecții vizați la art. 64¹ alin. (1), a obligației de verificare a autenticității și calității bancnotelor și monedelor metalice, de reținere a celor suspectate a fi false și de transmitere pentru examinare Băncii Naționale, precum și de raportare în modul corespunzător a informațiilor aferente verificării autenticității, calității și repunerii în circulație a bancnotelor și monedelor metalice.
- Ca măsuri sancționatorii se propun:

- a) avertismentul în scris aplicabil, spre exemplu, în cazul unei prime încălcări cu caracter neesențial;
- b) amenda în mărime de la 10 000 de lei până la 300 000 de lei.

La stabilirea cuantumului amenzii au fost avute în vedere:

- gradul de pericol social al faptei, inclusiv posibilul prejudiciu adus intereselor publice;
 - nivelul sancțiunilor prevăzut la moment pentru alte încălcări admise de entitățile supravegheate de BNM în conformitate cu art. 75 din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei)
 - practica altor bănci centrale europene în domeniu (Cehia, Ungaria, Letonia, Croația etc.)
- ✓ reproducere neconformă a bancnotelor și monedelor, a nerespectării obligațiilor de raportare a numerarului suspectat a fi fals
- 4) Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 – includerea prevederii exprese că rapoartele de examinare tehnică ale Băncii Naționale a Moldovei privind autenticitatea bancnotelor și monedelor metalice suspectate a fi false se admit în calitate de probe în procesul penal;
 - 5) Codul contravențional nr. 218/2008 – includerea normelor de sancționare a cazurilor de reproducere neconformă a bancnotelor și monedelor;
 - 6) Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară – concretizarea obligațiilor unităților de schimb valutar privind verificarea autenticității, calității și caracterului plătitibil al numerarului în valută străină și în monedă națională;
 - 7) Legea Nr. 86/2011 cu privire la simbolurile publice, fiind specificat regimul juridic al elementelor grafice ale monedei naționale în cadrul simbolurilor publice, prin delimitarea acestora de celelalte simboluri supuse restricțiilor generale.

Proiectul prevede intrarea în vigoare a acestuia în termen de 18 luni din data publicării, iar pentru unele norme – din data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru a asigura toate măsurile preparatorii de punere în aplicare a prevederilor proiectului propus (elaborarea cadrului normativ secundar, crearea *Centrului Național de Analiză, Centrului Național de Analiză a Monedelor, Centrului Național de Monitorizare a Falsificărilor etc.*).

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Luând în considerare că acest proiect are drept scop crearea cadrului juridic primar pentru a asigura ulterioara aliniere (prin acte normative secundare) la acquis-ul UE, opțiuni alternative nu există.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

În esență, proiectul de lege impune responsabilități pentru:

- a) **BNM** - necesitatea de a modifica sau adopta noi acte normative pentru a ajusta cadrul său normativ în concordanță cu prezenta lege, necesitatea consolidării capacităților instituționale BNM de supraveghere, control și exercitarea sarcinilor în contextul competențelor noi atribuite în domeniul protecției monedei, inclusiv a valutei străine împotriva falsificării.
- b) **IGP al MAI** – noi competențe de constatare a faptelor contravenționale descrise în proiectul de lege.
- c) **Băncile, inclusiv în calitatea acestora de prestator de servicii de plată și de unitate de schimb valutar, alți prestatori de servicii de plată, precum și unitățile de schimb valutar, altele decât băncile**, care participă cu titlu profesional la verificarea și distribuirea numerarului – consolidarea capacităților de verificare a calității și autenticității bancnotelor și monedelor, inclusiv în valută străină.

În același timp, impactul dat va fi unul pozitiv, iar printre beneficiile principale vor fi:

- îmbunătățirea respectării cerințelor legale privind autenticitatea și calitatea numerarului în monedă națională și valută străină aflat în circulație.
- prevenirea, identificarea, monitorizarea și combaterea cazurilor de falsificare și reproducere ilegală a bancnotelor și monedelor, inclusiv a celor în valută străină.
- consolidarea statului de drept și creșterea încrederii publicului în instituțiile publice și în moneda națională.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul nu generează cheltuieli suplimentare pentru bugetul public, întrucât majoritatea cheltuielilor de implementare vor fi asumate de BNM (persoană juridică publică autonomă, cu buget propriu) și subiecții responsabili să respecte obligațiile de verificare a autenticității și calității bancnotelor și monedelor metalice.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Prezentul proiect de lege, inclusiv viitoarele reglementări ale BNM pentru implementarea acestuia, vor include cerințe specifice față de următorii operatori economici:

- bănci licențiate și sucursalele înființate în Republica Moldova de băncile din alte state, care activează în conformitate cu Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor. Urmează de precizat că obligațiile prevăzute de prezenta lege se vor răsfrânge asupra acestor entități, atât în contextul activității bancare desfășurate, dar și altor activități care presupun inclusiv prestarea serviciilor de plată precum și celor de schimb valutar;
- societățile de plată și sucursalele înființate în Republica Moldova de societățile de plată din alte state;
- societățile emitente de monedă electronică și sucursalele înființate în Republica Moldova de societățile emitente de monedă electronică din alte state;
- furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu Legea comunicațiilor poștale nr.36/2016;
- case de schimb valutar;
- persoane juridică rezidente ce prestează servicii hoteliere care efectuează operațiuni de cumpărare a numerarului în valută străină în valută străină de la persoane fizice contra monedei naționale prin intermediul propriului punct de schimb valutar și/sau prin intermediul aparatelor de schimb valutar.

Impactul asupra acestor operatori economici se va manifesta cel puțin prin:

- obligativitatea desfășurării activității în conformitate cu cadrul normativ aplicabil și aplicarea măsurilor specifice de procesare;
- obligația verificării în cadrul operațiunilor cu numerar a autenticității și calității bancnotelor și monedelor, inclusiv a celor în valută străină de către personal calificat și utilizând echipamente corespunzătoare, în conformitate cu cerințele stabile de BNM;
- proceduri standardizate de retragere din circulație, reținere, raportare și predare, către autoritățile competente, a numerarului suspect de a fi fals identificat;
- aplicabilitatea sancțiunilor în cazul nerespectării cerințelor legale.

Posibile categorii de costuri inițiale:

- achiziția sau adaptarea (hardware și/sau software) echipamentelor de procesare/operare a numerarului în corespundere cu cerințele stabilite de BNM;
- elaborarea/actualizarea procedurilor interne;
- instruirea personalului privind verificarea autenticității și calității bancnotelor, inclusiv a celor în valută străină.

Posibile categorii de costuri recurente:

- mentenanța și calibrarea echipamentelor;
- instruirea periodică a personalului;
- platforme și proceduri de raportare;
- eventuale ajustări periodice ale procedurilor interne și tehnice în corespundere cu constatările și recomandările BNM în cadrul monitorizării și controalelor efectuate.

Deși, pe termen scurt, implementarea noilor cerințe poate genera anumite costuri de conformare, pe termen mediu și lung cadrul normativ instituit va stimula operatorii economici vizați să ofere servicii de o calitate superioară, în condițiile unei procesări a numerarului mai mai sigure, precum și ale identificării prompte a bancnotelor și monedelor false, contribuind astfel la reducerea pierderilor cauzate de acceptarea acestora și la consolidarea protecției publicului.

Proiectul va avea un impact pozitiv asupra securității operațiunilor cu numerar și asupra protecției utilizatorilor numerarului, contribuind la alinierea politicilor și procedurilor interne ale operatorilor economici la cerințele și bunele practici europene în materie de prevenire și depistare a falsurilor, precum și la consolidarea mecanismelor de control și verificare a autenticității numerarului. Totodată, implementarea acestor măsuri va sprijini creșterea încrederii publicului în numerar și va crea condiții de concurență echitabile între entitățile cheie ce operează cu numerar, prin stabilirea unor standarde uniforme de conformare și operare.

Pentru a echilibra efectele reformei, proiectele actelor normative de implementare a prezentului proiect de lege vor institui perioade de tranziție pentru ca operatorii economici vizați să își planifice în mod efectiv resursele financiare și să își adapteze procedurile, echipamentele, precum și nivelul de instruire al personalului etc. în conformitate cu cerințele legale și cu reglementările BNM în acest domeniu ce urmează a fi elaborate. Totodată, BNM va promova platforme de instruire și ghidare a operatorilor în contextul dat.

BNM nu are competențe legale de a oferi acces la mecanisme de sprijin financiar pentru operatorii vizați, întrucât, potrivit cadrului legal, fiecare operator este responsabil de asigurarea securității operațiunilor desfășurate, sub toate aspectele ce țin de activitatea sa.

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil.

Principalul scop al legii este protejarea integrității monedei naționale și a valutei străine în numerar aflate în circulație, reducând riscurile asociate circulației unor bancnote și monede falsificate sau necorespunzătoare.

Legea instituie, de asemenea, un nivel sporit de protecție pentru publicul larg, prin asigurarea accesului la numerar sigur, autentic și de o calitate corespunzătoare.

Implementarea proiectului va contribui la consolidarea încrederii publicului larg în moneda națională și în serviciile instituțiilor financiare, contribuind la sporirea reputației acestora pe piață și la diminuarea riscurilor asociate circulației numerarului fals sau necorespunzător.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu aduce un impact direct asupra datelor cu caracter personal. Protecția datelor cu caracter personal va fi asigurată în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Conform art. 1 din Legea nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, proiectele de acte normative din sectorul financiar bancar și nebanancar sunt exceptate de la efectuarea analizei impactului de reglementare asupra activității de întreprinzător.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul de lege nu prevede transpunerea directă a prevederilor unor acte UE, dar are drept scop instituirea cadrului normativ primar necesar pentru implementarea măsurilor prevăzute de 8 acte ale Uniunii Europene în domeniul protecției monedei euro împotriva falsificării și reproducerilor ilegale, urmând ca transpunerea efectivă a acestor acte să fie realizată ulterior prin acte normative secundare (Regulamente ale BNM). La elaborarea actelor normative secundare, urmează a fi elaborate corespunzător tabelele de concordanță.

Respectiv, în temeiul pct. 13 subpct. 5) din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin HG nr. 1171/2018, proiectul dat de lege nu este însoțit de un tabel de concordanță, dar în condițiile în care acesta reprezintă un act cu relevanță UE, ce urmărește crearea cadrului juridic național necesar pentru implementarea legislației UE, acesta urmează a fi prezentat spre examinare Centrului de Armonizare a Legislației.

S-a optat pentru adoptarea unui proiect de lege pentru a stabili principiile și cadrul general primar obligatoriu privind protecția bancnotelor și monedelor metalice împotriva falsificării. Aspectele detaliate și procedurale, precum verificarea numerarului, schimbul și retragerea bancnotelor și monedelor metalice etc., vor fi reglementate prin acte subordonate legii, precum hotărâri ale Comitetului Executiv (HCE al BNM) pentru a asigura flexibilitate și adaptarea rapidă la evoluțiile tehnice și practice.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Măsurile incluse în prezentul proiect duc la crearea unei realități legislative care să permită adoptarea unor acte normative secundare ce vor asigura alinierea legislației naționale la următoarele acte UE:

- *Regulamentul (CE) nr. 1338/2001 al Consiliului din 28 iunie 2001 de definire a măsurilor necesare protecției monedei euro împotriva falsificării*, extins prin *Regulamentul (CE) nr. 1339/2001*. Aceste regulamente au drept scop stabilirea măsurilor necesare în vederea circulației bancnotelor și monedelor euro, în condiții care garantează protecția lor împotriva activităților de falsificare;

- *Regulamentul (UE) nr. 1210/2010 al Parlamentului european și al Consiliului din 15 decembrie 2010 privind autentificarea monedelor euro și procesarea monedelor euro improprie circulației*. Prezentul Regulament stabilește procedurile necesare pentru autentificarea monedelor euro și pentru gestionarea celor improprie circulației;

- *Regulamentul (CE) nr. 2182/2004 privind medaliile și jetoanele similare monedelor euro*, extinsă prin *Regulamentul (CE) nr. 2183/2004*. Aceste regulamente stabilesc condiții uniforme pentru producția de medalii și jetoane similare monedelor euro în vederea protejării cetățenilor împotriva riscului de confuzie sau de fraudă.

- *Decizia Consiliului din 6 decembrie 2001 (2001/887/JAI) privind protecția monedei euro împotriva falsificării*. Acest act UE are obiectiv de a asigura că, pe parcursul anchetelor referitoare la falsificarea monedei euro, bancnotele și monedele suspectate ca fiind false se analizează într-un mod coerent și eficient și că informațiile sunt partajate corespunzător cu țările UE;

- *Decizia BCE/2010/14 din 16 septembrie 2010 privind verificarea autenticității și a calității și repunerea în circulație a bancnotelor euro*. Prezenta decizie stabilește regulile și procedurile comune privind verificarea autenticității și calității și repunerea în circulație a bancnotelor euro în temeiul art. 6 alin. (1) din Regulamentul (CE) nr. 1338/2001;

- *Decizia BCE/2013/10 din 19 aprilie 2013 privind cupiurile, specificațiile, reproducerea, preschimbarea și retragerea bancnotelor euro.* Decizia dată stabilește cadrul unitar pentru cupiurile, specificațiile, reproducerea, preschimbarea și retragerea bancnotelor euro, cu scopul de a proteja integritatea, securitatea și circulația corespunzătoare;
- *Orientarea BCE/1999/3 din 7 iulie 1998 privind anumite prevederi privind bancnotele euro, completată prin Orientarea BCE/2003/5 din 20 martie 2003 privind aplicarea unor măsuri pentru combaterea reproducerilor neconforme de bancnote euro, precum și schimbul și retragerea bancnotelor euro.* Aceste orientări stabilesc reguli pentru combaterea reproducerilor neconforme de bancnote euro și pentru procedurile de schimb și retragere a bancnotelor euro, astfel încât să se protejeze integritatea și securitatea bancnotelor în circulație și să se prevină confuzia cu reproduceri neautorizate;
- *Comunicarea Comisiei privind protecția dreptului de autor a designului feței comune a monedelor euro (COM/2001/0600).* Acest act UE stabilește sistemul de protecție prin drept de autor pentru designul feței comune a monedelor euro și regulile de reproducere autorizată a acestui design, pentru a împiedica confuzia cu monedele autentice și a proteja valoarea simbolică și economică a monedei euro
- *Decizia BCE/2001/11 din 08 noiembrie 2001 privind anumite condiții referitoare la accesul la Sistemul de monitorizare a falsurilor.* În esență, acest act UE stabilește condițiile de creare și gestiune a accesului la Sistemul de monitorizare a falsurilor (bază de date privind falsificările depistate de bancnote euro); de introducere a datelor în sistem de către participanții autorizați; de creare a centrului național de monitorizare și gestiune a accesului la sistem; standarde de securitate și confidențialitate etc.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În procesul de elaborare și promovare a prezentului proiect de act normativ vor fi respectate regulile procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale, prevăzute de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. Astfel, anunțul referitor la inițierea elaborării proiectului actului normativ a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor, rubrica „Transparența decizională”, având în vedere prevederile art. 45 din Regulamentul Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2018, inclusiv pe platforma guvernamentală <https://particip.gov.md>, fiind disponibil la următoarele link-uri:

- <https://mf.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-ini%C8%9Bierea-elabor%C4%83rii-proiectului-792>;
- <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-definirea-masurilor-necesare-protectiei-mo/16686>

Este de remarcat faptul că având în vedere prevederile pct. 39 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, proiectul a fost supus examinării și avizării prealabile de către Ministerul Justiției, propunerile și obiecțiile acestuia fiind luate în considerare după caz (conform sintezei întocmite) la definitivarea proiectului de lege.

Proiectul de lege urmează a fi remis spre consultare și avizare către mai multe autorități publice (Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura generală, Inspectoratul General al Poliției etc.), dar și altor entități din sectorul privat vizate (Asociația Băncilor, băncile licențiate din RM, alți mari prestatori de servicii de plată, ONG-uri de profil etc.)

Avizele cu obiecțiile și propunerile autorităților și altor entități juridice vor fi expuse în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor.

Proiectul de lege urmează a fi consultat cu Comisia Europeană, iar eventualele recomandări parvenite vor fi luate în considerare la ajustarea proiectului de lege.

7. Concluziile expertizelor

Conform art. 34 alin.(1), art. 35-37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiect urmează a fi supus expertizei:

- juridice - de către Ministerul Justiției
- anticorupție - de către Centrul Național Anticorupție

- de compatibilitate - de către Centrul de armonizare a legislației. Rezultatele/constatările expertizelor ce vor fi primite, urmează a fi examinate, anexate la dosar, iar obiecțiile și recomandările după caz, luate în considerare la definitivarea proiectului de act normativ, fiind integrate și reflectate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent Proiectul de lege se încorporează în cadrul normativ în vigoare și presupune modificarea actelor normative indicate la pct. 3.1. din nota de fundamentare. Anumite prevederi din proiect vor intra în vigoare la data aderării RM al UE. Totodată, Guvernul și BNM își vor aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege. În partea ce ține de cadrul normativ secundar necesar implementării proiectului de lege, notăm, inclusiv necesitatea elaborării și adoptării a mai multor acte normative secundare, spre exemplu: - proiect HCE al BNM cu privire la aprobarea Regulamentului privind verificarea calității bancnotelor lei moldovenești în vederea recirculării, precum și de modificare a unor acte normative ale BNM; - proiect HCE al BNM cu privire la aprobarea Regulamentului privind asigurarea autenticității bancnotelor și monedelor euro.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ Aplicarea eficientă a noilor prevederi (inclusiv a actelor normative secundare) necesită inclusiv măsuri consolidate, cu implicarea și suportul tuturor părților interesate – autorități publice, operatorii economici vizați și alte instituții relevante, care să prevadă cel puțin: - instruirea personalului implicat în procesarea numerarului; - evidența și raportarea echipamentelor utilizate pentru procesarea numerarului; - organizarea campaniilor de informare și conștientizare privind noile obligații și riscurile asociate falsurilor, gestiunea corectă a acestora etc. Autoritățile publice (inclusiv cele autonome) cu competențe directe în domeniu sunt implicate în implementarea actului normativ și dispun de resursele necesare pentru punerea sa în aplicare. În caz de necesitate, se poate recurge la proiecte de asistență externă pentru susținerea implementării.

Ministru

Andrian GAVRILIȚĂ